

„Gazeta“ ese de 2 ori; Joi si Dumineca, Foaia, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/2 galbini mon, sunatoria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 28.

Brasiovu 26/14 Aprile

1877.

Scrisoarea de mana

a Maiestatii Sale c. r. apostolice catra archiducele Albrecht la serbarea iubileului de 50 ani ai servitiului militar, care prin inaltu ordinu catra armata din 17 Aprile se impartasi si la tota armata:

„Iubite vere maresialu-campestru archiduce Albrecht!

E unu festinu redicatoriu de anime acel'a, pe care, in aducerea aminte cea plina de bucuria, ca acumu de una jumetate de seculu Te afli in fruntea armatei Mele, me afli in ajunu de a-lu serba. Anim'a cea plina de caldura, pe care ca june de multu tempu o oferisi armatei, i ai pastratu-o pana in diu'a de adi neschimbata. In timpu de pace activitatea, Dtale cea plina de devotamentu, totu simtiulu si tota nisuinti'a Dtale au fostu totu-deuna sacrate binelui si aprigei desvoltari a armatei. Candu inse seriositatea tempilor aduce cu sene a da peptu pentru imperatu si imperiu, atunci Dta, ca unu modelu stralucitoriu de abnegare nobile si de sacrificare, ai urmatu chiamarei Mele si ai condusu pe luptatorii Austriei la victoria si gloria. Memori'a si gloriificarea faptelor si a meritelor Dtale remane rezervata istoriei patriei si fora indoiela voru afla demnulu seu locu in cele mai frumoase ale ei pagine. Eu inse urmandu dupa impulsulu animei Mele, si reprivindu cu multiamire la unu trecutu alu Dtale, plinu de atata gloria, voi prin acesta a Ve aduce felicitari Mele si nu mai pucinu cordialele si sincerele felicitari ale armatei Mele. Darulu Domnului celui a totu puternicu se Ve sustiena spre bucuri'a Mea si spre salvarea patriei cu poteri neinfrente inca multi anni! —

Vien'a, 17 Aprile 1877.

Franciscu Iosifu.

Serbarea iubileului in intréga monarchia a urmatu cu celu mai raru devotamentu. Fia, ca sincerele voturi de fericire, aduse inaintea altariului celui Atotopotinte cu acésta ocaziune si din partea romanilor, se-si afle complimentulu intr'o vietia lunga si placuta a Inaltului Iubilariu pentru binele si fericirea monarchiei si a tuturor poporaloru din sinulu ei! —

Archiducele Albrecht la telegramulu gratulatoriu alu sinodului romanu din Caransebesiu; subscriu de Ill. Sa d. episcopu Ioanne Popasu binevoi a respunde prin telegramulu urmatoriu:

„Meinen herzlichsten Dank Ihnen und der versammelten Synode für Ihre guten Wünsche, welche aus der Mitte eines so tapferen Volksstammes kommen.

Erzh. Albrecht, Feldmarschall.“

(„Multiamit'a mea cea mai cordiale D. Tale si sinodului adunatu, pentru felicitari binevoit'orie, cari vinu din midioloculu unui poporu atatu de heroicu!

A.-d. Albrecht.“)

Cea mai buna politica romanésca.

II.

Dintre tote ameliorarile sociali cea de intaiu este adunarea de averi, pentru-ca fora de aceste nu póte se fia nici musa si nici pricepere pentru adunare de cunoscintie, dela cari at'erna progressulu civilisatiunei.

Henry Thomas Buckle istoria civilisatiunei din Angli'a.

Amu vediutu in p. I ca fara avere tote stagneza, nemica nu progressedia, amu vediutu, ca

una natiune fora avutia nu are potere de vietia. Dér' inainte de a cautá calea, pe care se ne potemu insusi averi nationali, se ventilamu intrebarea, ca ce se póte intielege sub avere nationale. Iata ce respunde la acésta intrebare celebrulu economistu nationale Adam Smith: „Averea unui poporu nu consiste in bani seu provisiune de metale nobile, nu consta din una simpla inmultire de ocupatiuni nici in abundanti'a productelorlu agricole, ci in tote acele mediuloce, cei i potu satisface lipselorlu, in tote ameliorarile de pamentu si de instrumente pentru labóre...“ Apoi in altu locu dice: „Tote partile, ce constitucesc averea unui poporu, sunt rezultatulu muncii sale, ér' acésta este fontan'a tuturor veniteloru, ea este elementulu, pe care se basedia producerea tuturor bunurilorlu si inmultirea tuturor inavutirilorlu...“ Lucrulu, munc'a dér' este prim'a inchietur'a din simbolulu economiei nationali, munc'a este isvorulu, din care se póte scóte nutrementulu unui poporu ce voiesce se aiba vietia. Lucrulu este cea de antaia si cea mai scumpa avere si pentru poporul romanescu. Si cu catu unu poporu dispune despre mai multe poteri lucrative, cu atatu fontan'a s'a de cascigu este mai mare si averea s'a nationale se va inmultu.

Poporul romanescu, gratia geniului seu conservatoriu, are destule poteri de lucru, pe langa care este indiestratu si cu virtutea laboriositatiei. Cine a avutu ocaziune a contempla vre-odata activitatea tieranului si a tierancei romane, cine l'a vediutu si studeatu in tote fazele activitatiei si muncii sale, la plugu, la cositu, la seceratu si imblatitu, la sapatu, la taiatu de lemne, la adunatu etc... nu-i va disputá nici candu acésta insusire; ér' strainii ca Charles Bonner, Wadtenbach s. a. déca si ar' fi luatú osteneda a studee pe romani mai deaprópe, credu ca nu cadea in yitiulu de a scrie despre natiunea si caracterulu romanescu neadeverurile cele mai cornurate... Dér' ce folosu, déca aceste poteri nu se folosescu in modu nationale, déca braciele romanului se folosescu fora calculu, fora planu, si déca romanulu nu-si sci apretia destulu ostenelele si munc'a s'a, ér' instrumentele sale de lucru sunt destulu de primitive. La aceste se mai asociadia inca unu reu, adeca nefolosirea tempului fisicu, la ce contribue fórte multu si numerulu celu mare de serbatori parte bisericesci parte mueresci. La aceste este tempulu supremu, ca se intravina clerulu nostru si se le reduca catu se póte la mai pucine, Religiunea, credu eu, prin acésta nu ar' suferi nemic'a, dér' ar' casciga poporul, ar' desgropá nnu capitalu de millióne. Asemenea totu clerulu este chiamatu in prim'a linia a dá poporului instructiune despre una economia mai rationale atatu la campu catu si de vite, se arete retacirea, in care se afla, candu lacomesce totu numai la multu, la cantitate fara a reflectá la calitate. Asemene clerulu si scólele poporale au missiunea in prim'a linia de a lucrá la stirpirea lucsului, ce in multe privintie a prinsu radacine adenci in poporu.

Fontona adeverata de avere nationale amu avé si inca destulu de abundanta, numai se o folosimu in modu rationale si la tempulu seu, ér' pre acesta se-lu folosimu bine, nici unu minutu se nu remana neexploatatu.

Inse economi'a nationale ne instruza mai departe, ca afara de poterea lucrativa mai exista unu factoru ce contribue la ameliorarea bunastarei unui poporu, unu factoru, cu a carni desconsiderare tota munca nóstra ostentioasa ar' deveni sedarnica; si acestu factoru este crutiarea celorlu castigat, parsimoni'a. In daru vá munci tieranulu nostru di si nópte, déca pre cele castigat nu pune pretiulu cuvenitu si déca intregu cascigulu 'si-lu da in schimbu pentru lucruri, ce nu-i aducu nice unu folosu, ma adese ori mari stricatiuni de nu chiaru coruptiune... In daru cultivéza tieranulu oi, capre, vaci etc... apoi le vende intr'unu timpu nepotrivitu, ér' din paralele castigat in locu de a-si inmultí averea nemiscátoria, 'si cumpara sierpare, curele tientuite, peptare, cojóce s. a. lucruri de luxu, fora de cari usioru ar' poté trai, pentru-ca feme'a romana suplinesce tote aceste prin deligenti'a manurilorlu sale si cari peptare, decumva nu le duce judele de satu pentru dare seu jidovulu pentru rachi, le manca moliele si tieranulu remane cu banii dati, ér' sasulu seu uugurulu vendiatoriu inavutitu prin bani si munca romanésca... Cu unu cuventu tote silintiele romanului sunt sedarnice, déca dinsulu nu-si sci distribuá lucrurile, si nu-si sci acomoda pretensiu-nile si lipsele de vietia astfelu, catu din cele agonisite cu multa sudóre o parte se-i remana totu-deuna ca avere intacta, ca capitalu. Numai prin crutiari successive se potu face capitaluri, din cruceri se facu florini si din florini sutele etc... Si candu vorbescu aci de crutiare nu intielegu avaritiá, estremulu crutiarei, incatu se-si traga si cele mai necesarie pentru vietia numai pentru a face capitale, ci intielegu acelu mediu, ce existe intre avaru si predatoriu seu respitoriu.

Trebuescu aduse silintiele romanului acolo, catu consumptiunea se n'ajunga nici odata productiunea, cascigulu lucrului lui se fia totu-deun'a mai mare decatu lipsele si trebuintiele, si asiá la tota ocaziunea se-i remana unu restu, din care se nasce pe incetulu unu fondu nationale, — desi nu cumulatú — si acésta promovéza progressulu culturai nationale, este fontan'a, din care natiunea se intarésce in tote luptele esistentiei sale... Déca s'ar' urmarí acestu principiu de economia, déca romanii ar' dá la o parte luxulu si s'ar' pune pe crutiatu, atunci sutele de mosii romanesci, ce le vedemu cadiendu in man'a judaniloru, ar' fi mantuite seu celu pucinu ar' cadé in manuri de romani. Acésta crutiare ar' face se dispara usurarile in-fiorátorie, ar' scapá pre poporu din man'a siarlataniloru si de coruptiune, ne-ar' ajutá se mergemu cu tote inainte... Si déca poporul nostru nu e invetiatu cu crutiarea, inteligenti'a romana, dér' in prim'a linia preutii si invetiatorii au obligamentulu de a-lu invetia. Acésta se póte face prin prelectiuni publice poporale, precumu cu mare placere vedemu, ca s'a introdusu in despartimentulu Associatiunei transilvane alu Sibiului. Lauda acelu despartimentu, pre care ar' fi bine se-lu imitéze si celelalte.

Este tempulu supremu de a ne interessá mai multu de cultivarea si instruirea poporului. Dér' se póte invetia prin preotime, déca acésta in predicele sale va lasa deoparte cele ce nu sunt de capatin'a poporului si in loculu lorú invetia

